

Justiitsministeerium  
[info@just.ee](mailto:info@just.ee)

Teie: 26.02.2024 nr 10-4/2019-1

Meie: 25.03.2024 nr 15

### **Maksejõuetuse teenistuse ettepanekud**

08.01.2024.a esitas Maksejõuetuse teenistus Justiitsministeeriumile 2023.aasta tegevusaruande ning sellest tulenevalt kaalumiseks ettepanekud pankrotiseaduse muutmiseks ja maksejõuetusmenetluse tõhustamiseks. Seoses sellega on Justiitsministeerium pöördunud Eesti Pangaliidu poole tagasiside saamiseks tegevusaruandes tõstatatud küsimuste ja ettepanekute osas.

Täname Justiitsministeeriumit selle võimaluse andmise eest ja esitame järgnevalt Pangaliidu seisukohad.

Esmalt peame vajalikuks ka omalt poolt rõhutada ja täielikult nõustuda Maksejõuetuse teenistuse järeldustega, et maksejõuetusõiguses on palju probleeme ja ebatõhusust ning liigset orienteeritust võlgniku õiguste kaitsele, mistõttu menetluse peamine eesmärk, milleks on võlausaldajate nõuete rahuldamine, on juba ammu täiesti tahaplaanile jäänud ja mille tõttu on võlausaldajad kaotanud igasuguse usu maksejõuetusmenetlusse. Seda eriti juhul, kui võlausaldajal ei ole pandiga tagatud nõuet esimesel järjekohal ja seetõttu ei ole reeglina kunagi lootust pankrotivara arvelt oma nõudele rahuldust saada.

Seega on Maksejõuetuse teenistuse poolt erinevatele probleemidele tähelepanu juhtimine ning ettepanekute tegemine olukorra parandamiseks igati tervitav. Samas leiame, et tehtud ettepanekud on võib-olla liigselt keskendunud eelkõige järelevalvega seotud küsimustele, mis küll võivad, aga ei pruugi anda tulemusi kogu menetluse efektiivsemaks ja tulemuslikumaks muutmiseks.

Aruandes on märgitud, et Maksejõuetuse teenistus tuvastas 2023.aastal järgnevad varatute juriidiliste isikute juhtimisorganite ja raamatupidamise eest vastutavate isikute enim levinud rasked juhtimisvead ja õigusrikkumised:

a) 105 juhul st ligi 77% juhtudest ei ole äriühingu juhtorgani liikmed esitanud õigel ajal kohtule pankrotiavaldust.

b) 63 juhul st ligi 47% juhtudest puudub või on puudulikult peetud raamatupidamine.

Eelnevast tulenevalt tuleks meie arvates eelkõige keskenduda esmajärjekorras viidatud probleemide lahendamisele, kuna nende rikkumiste ärahoidmisega muutuks kogu menetlus iseenesest juba märksa tõhusamaks, kuna oleks tagatud, et pankrotiavaldused esitatakse kohtusse õigeaegselt ja äriühingutel

on olemas raamatupidamine, mis tagaks selle, et pankrotihalduritel oleks võimalik saada adekvaatne ülevaade võlgniku majanduslikust seisust ja selle ajaloost ning maksejõuetuse kujunemisest ning äriühingul oleks ka veel vara, mille eest menetlust ennast läbi viia, ilma et võlausaldajad peaksid neid iseseisvalt täiendavalt finantseerima.

Seega tuleks eelkõige riigi poolt hakata täie tõsidusega rakendama juba olemasolevat Kars §-i 381<sup>1</sup>, mis sätestab karistuse raamatupidamise kohustuse rikkumise eest ning taas kehtestada Kars § 385<sup>1</sup>, mis sätestas karistuse pankrotiavalduse õigeaegse esitamata jätmise eest.

Leiame, et ilma raamatupidamiseta ja õigeaegselt pankrotiavalduse esitamiseta ei ole võimalik tõhusalt pankrotimenetlust läbi viia. Samuti tuleks märkimisväärselt piirata võlgnike õigusi ning suurendada võlgnike sh võlgnike juhtorganite liikmete kohustusi ja vastutust.

Eelnev on vaid väike osa probleemistikust, mis on välja toodud. Leiame, et võlausaldajate kaitset oleks vaja oluliselt parandada maksejõuetusmenetlustes ja oleme igati valmis andma oma täiendava panuse ja üksikasjalikumalt probleemistikku kirjeldama ning ka võimalikke lahendusvariante pakkuma.

Lisaks on praktikas tõusetunud mitmed probleemid, mis seonduvad pankrotiseaduse, Maksejõuetuse teenistuse ja pangasaladuse regulatsiooniga. Probleemide kirjeldus, Pangaliidu küsimused ja ettepanekud Lisas 1.

Järgnevalt Pangaliidu märkused ja seisukohad vastavalt esitatud ettepanekute numeratsioonile.

1. Ettepanek täiendada PankrS § 13 selliselt, et (juriidilisest) isikust võlgnik on kohustatud võlgniku pankrotiavaldust täiendavalt selgitama ja tõendama. Idee on kaalumist väärt, kuid peame võimalikuks, et sellisel juhul võib pikeneda pankrotiavalduse menetlusse võtmise aeg ning väheneda ka võlgnike huvi pankrotiavalduste esitamiseks. Võimalik, et võlgnikud üritavad selle asemel lihtsalt likvideerimismenetluse läbi saavutada juriidilise isiku kustutamine.
2. Ettepanek, et võlgnik peab esitama pankrotiavalduse otse kas Maksejõuetuse teenistusele või EMTA-le. Antud ettepanek vajab pikemalt selgitust ning analüüsi, mistõttu antud hetkel ei ole võimalik selles osas sisulist arvamust avaldada. Jääb arusaamatuks, milline roll jääb sellisel juhul asjast huvitatud võlausaldajatele, kes oleksid valmis kandma deposiiti raha pankrotimenetluse kulude katteks ning soovivad pankrotitoimkonnas osaleda.
3. Ettepanek muuta ärikeelu kohaldamise regulatsiooni.
  - a) Olukorras, kus tagasivõitmise hagi võlgniku lähikondse vastu rahuldatakse, oleks ilmselt põhjendatud ärikeelu kohaldamine lähikondse suhtes. Ärikeelu kohaldamisele peab olema eelnenud kohtulik kontroll, millega on lähikondse tegevusega seonduvad asjaolud ja etteheidetav tegu tuvastatud.
  - b) Ettepanek, et ärikeeldu saavad kohaldada registrite juures töötavad kohtunikud (kohtunikuabid), Maksejõuetuse teenistus ja EMTA, vajab täiendavat selgitust ja analüüsi. Hetkel ei ole võimalik seda ettepanekut põhjendatuks pidada.
  - c) Ettepanek laiendada isikute ringi, kes saavad taotleda ärikeelu kohaldamist on ilmselt põhjendatud. Isikute ring peaks olema selgelt piiritletud konkreetse pankrotimenetlusega.

- d) Nõustuda saab ettepanekuga, et ärikeelu peaks saama kehtestada pikemaks ajaks kui üksnes pankrotimenetluse aeg. Lisaks tuleks taastada varem kehtinud regulatsioon, kus ärikeeld kohaldus automaatselt ning võlgnik pidi sellest vabanemiseks ise aktiivsust üles näitama. Siis oleks osapooltele ka vähem koormust.
4. Ettepanek, et Maksejõuetuse teenistus ei ole allutatud tsiviilkohtule ja tsiviilkohtumenetlusele vajab täiendavat selgitust ja analüüsi. Käesoleval hetkel ei saa kõnealust ettepanekut põhjendatuks pidada. Ilmselt tuleks alustada täiesti uue pankrotiseaduse eelnõu välja töötamisega, kus Maksejõuetuse teenistuse roll on arusaadavalt sätestatud.
  5. Puudub seisukoht.
  6. Pangaliit leiab, et järelevalve tõhustamine oleks vajalik, kuid meil puudub seisukoht, kes seda funktsiooni täitma peaks.
  7. Pangaliit leiab, et järelevalve tõhustamine oleks vajalik, kuid meil puudub seisukoht, kes seda funktsiooni täitma peaks.
  8. Kõik initsiatiivid, mille rakendamise tulemuseks on tegevuse kvaliteedi tõstmine, on tervitatavad.
  9. Ettepanek luua IT-lahendus maksejõuetusmenetluste jaoks on tervitav. Võiks ka kaaluda e-toimikule täiendava funktsionaalsuse loomist, et kogu maksejõuetusmenetlus oleks hallatav seal süsteemis. Samuti on tervitav ettepanek luua lahendus, mis võimaldaks maksejõuetuse andmekorjet – käesoleval hetkel on näiteks peaaegu võimatu leida riiklikku statistikat *recovery rate* ja pankrotimenetluse kestvuse kohta.
  10. Käesoleval ajal on juba suuremates kohtumajades maksejõuetusasjadele spetsialiseerunud kohtunikud. Kohtute suureneva töökoormusega toimetulekuks tuleks palgata täiendavaid kohtunikke.

Loodame, et Justiitsministeeriumil on võimalik arvestada Pangaliidu märkuste, seisukohtade ja ettepanekutega maksejõuetuse valdkonna korrastamisel. Lisaks eeltoodule palume Justiitsministeeriumil leida võimalus vastata käesoleva pöördumise lisas 1 toodud küsimustele ja ettepanekutele.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Katrin Talihärm  
Juhatuse liige

Lisa 1: Pankrotiseadus, Maksejõuetuse teenistus ja pangasaladuse regulatsioon (3 lk)